

Pestprotocol Kindcentrum Beatrix 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1 Over pesten	4
1.1 De definitie van pesten en plagen	4
2 Preventie.....	5
2.1 Kiva	5
2.2 Gerichte maatregelen: aanpakken van pesten	5
2.3 Afspraken op school.....	6
2.4 Rol van het team	6
2.5 Rol van ouders	6
3 Stappenplan bij pesten.....	7

Inleiding

Het doel van dit pestprotocol is om vast te leggen hoe we omgaan met pesten op ons kindcentrum. Het geeft inzicht en duidelijkheid in wat we verstaan onder pesten en plagen, hoe we dit voorkomen en hoe we handelen in het geval dat het toch gebeurt. Ook beschrijft het wat u van ons mag verwachten en wat wij van u als ouder van een kind op ons kindcentrum verwachten.

Een goed pedagogisch klimaat is belangrijk om de veiligheid te bieden die kinderen nodig hebben om zich goed te ontwikkelen. Een goed en veilig pedagogisch klimaat wordt bereikt door met elkaar heldere afspraken te maken en door met elkaar te spreken over pesten en plagen. Dit doen we met het team, maar ook met de kinderen in de klas.

Op ons kindcentrum maken we gebruik van een anti-pestprogramma, KiVa. In hoofdstuk twee wordt uitgebreid beschreven wat dit programma inhoudt.

Op Kindcentrum Beatrix gaan we op een positieve manier met elkaar om. We hebben duidelijke afspraken. Een belangrijk uitgangspunt is daarbij dat we elkaar aanspreken op gedrag dat goed of niet goed is. De afspraken die we hanteren zijn als bijlage toegevoegd aan dit document.

De digitale wereld van kinderen wordt steeds groter en belangrijker. Ook krijgen kinderen op steeds jongere leeftijd hiermee te maken. Dit protocol richt zich op zowel de echte als de virtuele wereld; ook digitaal pesten wordt via deze richtlijnen aangepakt.

1 Over pesten

Er is veel geschreven over pesten en plagen. In dit hoofdstuk wordt aan de hand van de omschrijvingen die door KiVa gehanteerd worden, uitgelegd wat we hier onder verstaan. Over pesten en de gevolgen daarvan maken veel kinderen, ouders en leerkrachten zich zorgen. Niet alleen de gepeste leerling ondervindt hier zijn hele leven gevolgen van. Ook pesters blijken meer problemen te ervaren in hun latere leven, bijvoorbeeld op het gebied van schoolloopbaan, werk, relaties, criminaliteit en geestelijke gezondheid.

1.1 De definitie van pesten en plagen

Pesten is een probleem, maar wanneer noemen we iets 'pesten'? Soms is het verschil tussen pesten en plagen lastig te herkennen. Over het algemeen vindt plagen incidenteel plaats en zijn bij plagen beide partijen aan elkaar gewaagd of zelfs vrienden van elkaar. Bij pesten ligt dat anders.

Daarnaast zijn er verschillende vormen van pesten, zoals digitaal, fysiek, verbaal of relationeel pesten. Bij pesten wordt door één of meerdere personen een ander psychische en/of fysieke schade toegebracht.

Kenmerkend aan pesten is dat:

- het negatieve gedrag bewust en stelselmatig gebeurt;
- er sprake is van ongelijkheid (in macht, kracht of sociale status);
- het slachtoffer zich meestal niet kan verdedigen.

De belangrijke verschillen tussen pesten en plagen zijn:

- pesten gebeurt met opzet, plagen niet;
- pesten gebeurt telkens opnieuw tegen dezelfde persoon (stelselmatig), plagen gebeurt af en toe en tussen verschillende personen;
- bij pesten is er sprake van ongelijkheid (in macht, kracht of sociale status), bij plagen is die ongelijkheid niet of veel minder aanwezig en zijn kinderen ongeveer even sterk.

De hele groep

Pesten gebeurt met opzet en meer dan één keer. Pesten gebeurt vaak niet alleen tussen pesters en slachtoffers; meestal zijn er meer kinderen bij betrokken. Zo worden pesters aangemoedigd en geholpen door meelopers waardoor ze zich in hun gedrag gesterkt voelen. Ook houden veel kinderen zich afzijdig. Ze zien soms wel dat er gepest wordt, maar grijpen niet in. Gelukkig zijn er ook kinderen die wél de moed hebben om in te grijpen en de gepeste kinderen helpen. Met KiVa worden kinderen zich bewust gemaakt van hun rol bij het pesten en de mogelijkheden die zij hebben om in te grijpen.

2 Preventie

Een goed pedagogisch klimaat is essentieel. Dit zorgt voor een goede werksfeer en gaat pesten tegen. Op ons kindcentrum hebben we gekozen om te werken vanuit de principes van KiVa en op deze wijze een goed pedagogisch klimaat neer te zetten en als middel om pesten te voorkomen. KiVa is een anti-pestprogramma dat oorspronkelijk uit Finland komt. Het staat voor 'Samen een fijne school'.

2.1 Kiva

KiVa kenmerkt zich door drie punten:

1. Problemen oplossen in en met de groep.

Bij het tegengaan en voorkomen van problemen wordt de nadruk gelegd op de verantwoordelijkheid die alle leerlingen hebben voor het algemeen welzijn in de klas. Leerlingen die getuige zijn van problemen in de klas leren strategieën om deze problemen op te lossen.

2. Voorkomen en aanpakken van pesten.

Het KiVa-programma bevat zowel algemene als gerichte maatregelen. De algemene maatregelen van het KiVa-programma zijn bedoeld voor alle leerlingen en gericht op het voorkomen van pesten. De gerichte maatregelen worden pas ingezet als er daadwerkelijk gepest wordt.

3. Veelzijdig, praktijkgericht materiaal.

Voor leerkrachten, leerlingen en ouders zijn er concrete en gebruiksvriendelijke materialen beschikbaar.

Bouwen aan een fijne groep.

KiVa is een preventief programma. De nadruk ligt op positieve groepsvorming en een goed pedagogisch klimaat. KiVa gebruikt de kracht van de groep en schakelt kinderen in bij het oplossen van problemen in de groep. Ook als zich geen problemen voordoen, willen we de groep vaardig en medeverantwoordelijk maken voor het scheppen van een vriendschappelijk, veilig en ondersteunend leerklimaat. Om dat te bereiken maakt de groep samen plannen. De groep voert deze plannen uit en evalueert ze als ze zijn uitgevoerd. De leerkracht ondersteunt de groep hierbij, en geeft goede feedback.

Een groepsgesprek is een vorm om systematisch met elkaar stil te staan bij het functioneren van de groep. We onderscheiden (1) preventieve en (2) curatieve groepsgesprekken. Preventieve groepsgesprekken vinden het hele jaar door plaats. Curatieve groepsgesprekken vinden plaats als er directe aanleiding toe is, zoals fikse ruzies of conflicten, verdrietige gebeurtenissen of peestsituaties.

Curatieve groepsgesprekken zijn oplossingsgericht. Leerlingen leren door middel van de groepsgesprekken hoe zij allemaal een aandeel hebben in het functioneren van de groep. Ze kunnen ook bijdragen aan het welbevinden van een individuele leerling. KiVa geeft de voorkeur aan het aanpakken van problemen met de hele groep, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Deze voorwaarden zijn bijvoorbeeld dat degene om wie het gaat niet te kwetsbaar is, en dat er een veilige sfeer is waarin het probleem kan worden besproken. Als niet aan deze voorwaarden wordt voldaan, of als degene om wie het gaat niet wil dat het probleem in de hele groep wordt besproken, dan is er nog een alternatieve aanpak: de steungroepaanpak.

2.2 Gerichte maatregelen: aanpakken van pesten

Steungroepaanpak en herstelaanpak

Bij de steungroepaanpak wordt het stoppen van pesten de gezamenlijke verantwoordelijkheid van een select groepje kinderen. Dit wordt binnen KiVa de steungroep genoemd. Indien er sprake is van pesten, vormen een aantal kinderen een steungroep. Binnen deze groep worden afspraken gemaakt en ieder krijgt verantwoordelijkheid voor het aanpakken van het probleem. Er worden concrete voorstellen gemaakt om ervoor te zorgen dat het gepeste kind zich weer goed voelt op in de groep.

Als de steungroep niet goed werkt en de kinderen gaan toch door met pesten, dan kan de herstelaanpak worden toegepast. In de individuele herstelaanpak wordt een deel van de verantwoordelijkheid teruggenomen. De kinderen die doorgaan met pesten gaan zelf een herstelplan schrijven, samen met een lid van het KiVa-team.

Stappenplan gerichte maatregelen:

Stap 1: Gesprek met de gepeste leerling.

Stap 2: Bijeenkomst met de steungroep.

Stap 3: Evaluatie met de gepeste leerling.

Stap 4: Evaluatie met de steungroep.

Extra stap: Tweede ronde steungroepgesprekken of herstelaanpak.

2.3 Afspraken op school

- In alle groepen wordt vanuit de KiVa methode lessen gegeven. De nadruk ligt hier vooral op de middenbouw. Door het grote aanbod aan werkvormen kan er in diverse jaargangen gevarieerd worden met oefeningen. Leraren kunnen zo de oefening kiezen die het beste bij hun groep past.
- Thema's die aan bod komen zijn:
  - Iedereen verdient respect
  - In de groep
  - Wat is communicatie?
  - Plagen, ruzie of pesten?
  - Verborgene vormen van pesten en cyberpesten
  - Rollen in de groep
  - Samen zijn wij een fijne groep
  - We helpen elkaar
  - Wat kan ik doen?
  - Kiva – we doen het samen!
- Tweemaal per jaar vullen de leerlingen vanaf groep 5 de KiVa-vragenlijsten in.
- De pleinwacht loopt altijd met een geel KiVa-hesje aan.

2.4 Rol van het team

Leerkrachten zijn zo veel mogelijk neutraal. Essentieel voor een goede aanpak van pesten is dat leerkrachten actief luisteren naar leerlingen.

Binnen de school hebben we het KiVa-team bestaande uit een leerkracht en de IB'er die samen verantwoordelijk zijn voor het uitvoeren van de gerichte maatregelen en eventuele problemen waar tegenaan gelopen wordt.

Leerkrachten kunnen met vragen ook bij het KiVa-team terecht.

2.5 Rol van ouders

Een belangrijk onderdeel van het aanpakken van problemen in de groep, is het hebben van goede oudercontacten. Omdat slachtoffers van pesten er meestal niet over durven te praten (bijvoorbeeld uit schaamte), weten ouders van gepeste kinderen soms niet dat hun kind wordt gepest. Andersom komt het ook voor dat ouders vermoedens hebben maar het de leerkracht ontgaat dat een kind wordt gepest. Het is in beide situaties belangrijk dat ouders en leerkrachten elkaar weten te vinden. U mag van de leerkrachten verwachten dat ze u informeren, maar wij verwachten ook van u hierin een actieve rol. De eerste stap hierbij is een gesprek met de leerkracht. Dit gaat vaak buiten de reguliere gesprekken om.

3 Stappenplan bij pesten

Onderstaand stappenplan laat zien hoe er gehandeld wordt bij het signaleren van pesten. Het zijn vaak gecompliceerde situaties en dat vraagt om flexibel handelen, maar onderstaand stappenplan is uitgangspunt. U wordt als ouder betrokken en geïnformeerd gedurende het proces.

